ਕਾਂਠਾ ਵਿਭਾਗ ਯੂਵਾ ਕੋਲੀ ਸਮਾਜ ਪਰਿਵਰਤਨ ਟਰੱਸਟ

ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1046)

ਜਨਵਰੀ 21, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ

ਬੇਲਾ ਐਮ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ – ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਣਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੋਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ (ਓ.ਏ.) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਠੋਸ ਕੂੜੇ (ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.) ਦੇ ਡੰਪਿੰਗ ਖਿਲਾਫ – ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੋਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ – ਪਰੰਤੂ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਓ.ਏ. ਵਿੱਚ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਐਪੈਕਸ, ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਹਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਕੀ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਬਜਾਏ ਓ.ਏ. ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ – ਫੈਸਲਾ: ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਜਟਿਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਾਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਡੇਟ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ – ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਤਿੰਨ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ – ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 – ਐਸ.ਐਸ. 14, 15 ਅਤੇ 22 – ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ

ਸੌਲਿਡ ਵੇਸਟ (ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ)ਰੂਲਜ਼ 2000 – ਬਾਇਓ ਮੈਡੀਕਲ ਵੇਸਟ (ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ) ਰੂਲਜ਼ 1998.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਰਤਾ ਕਾਰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਅਦਾਲਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੇ ਇਕਮਤ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਜਾਂ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਖੁਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਜਟਿਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੇਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਡਾਟਾ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿਆਇਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 14 & 15]

2. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਅਭਿਆਸ, ਪਰ ਨਿਰਣਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇਹ ਇੱਕ ਸੌਂਪਣਯੋਗ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਚੁਨੌਤੀ ਕੀਤੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ ਪਿਛਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਕ-ਬਰਨਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. [ਪਾਰਸ 16 ਅਤੇ 17][1017-G-H; 1018-ਏ, ਡੀ-ਐੱਫ]

ਮੰਤਰੀ ਟੈਕਜ਼ੋਨ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਫਾਰਵਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (2019)18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494; ਸੰਜੈ ਜੁਬੇਰ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਅਥਾਰਿਟੀ ਆਫ ਅਡਵਾਂਸਡ ਰੂਲਿੰਗ (2019)ਐਸ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 669 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਸਵਾਇਆ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਡਾ. ਐਚ.ਐਲ. ਰਮੇਸ਼, (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372;(2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 227; ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਰ.ਡੀ.ਐਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਿਮਿਟੇਡ,(2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108; (2020) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 837; ਹਰਮਨ ਲੱਲਨ & ਅਨ੍ਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤਸੰਘ (2019) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401:ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2010] 9 ਐਸਸੀਆਰ 227 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2020] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 837 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 916 ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1046 2019

ਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ 28.09.2018 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਓ.ਏ. 2014 ਦਾ ਨੰਬਰ 81 (WZ)।

ਮਿਸ ਸ਼ਿਲਪਾ ਚੋਹਾਨ, ਸ਼ਵਾਇਜ਼ ਸਿੱਦੀਕੀ, ਡਾ. ਪ੍ਰਤਯੁਸ਼ ਨੰਦਨ, ਰਾਜੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਮਿਸ ਆਸਥਾ ਮੇਹਤਾ, ਮਿਸ ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਮਿਸ ਰੁਚੀ ਕੋਹਲੀ, ਅਵਿਜੀਤ ਰਾਏ, ਤੇਜਸ ਪਟੇਲ, ਕੌਸ਼ਲ ਪੰਡਯਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 28 ਸਤੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦੀ 2014 (ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ੈਡ.) ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦੀ 2014 (ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ੈਡ.), ਜੋ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 15 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੁਲਾਈ 2014 ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਉਹਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਓ.ਏ. ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਾਲੁਕਾ ਚੋਰਿਆਸੀ ਵਿੱਚ ਖਜੋਦ ਪਿੰਡ, ਬਲਾਕ ਨੰਬਰ 177, ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 111 /ਏ 'ਤੇ 1188 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਅਣ-ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ ਨੂੰ ਡੰਪ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਸੂਰਤ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 24 ਜਨਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 850 ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕੂੜਾ ਡੰਪ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। 16 ਜਨਵਰੀ 2014 ਤੱਕ ਕੂੜਾ ਡੰਪ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1600 ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੂੜਾ ਡੰਪ ਕਰਨਾ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ (ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ) ਨਿਯਮ 2000 ਅਤੇ ਬਾਇਓ ਮੈਡੀਕਲ ਵੇਸਟ (ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ) ਨਿਯਮ 1998 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਹੋਰ, ਜਦੋਂ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਦੌਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੂੜਾ ਸੁਟਣ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਭੂ-ਜਲ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿਟ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ, ਕੂੜਾ ਸਾੜਨ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ, ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਇਕੋਲੌਜੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: (i) ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੀ ਡੰਪਿੰਗ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ; (ii) ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਮੂਲ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ; (iii) ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮੂਲ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ; (iv) ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (v) ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਿਯਮ 2016 ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

4. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੋਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 8 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੋਨ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ:

(i) 20 ਮਾਰਚ 2015 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਲਾਜ ਵਾਲੇ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੇ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਓ.ਏ. ਲੰਬਿਤ ਹੈ;

(ii) 22 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਮੁੜ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਤਿਆਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਟਕਾਰਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(iii) 7 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ: (ਅ) ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ (ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ 2000 ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕੂੜੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ; (ਬੀ) ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ; (ਸੀ) ਉਹ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕੂੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (ਡੀ) ਇੱਕ ਉੱਤਰਜਾਵੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਜ਼ਾ ਕਿ ਕੂੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(iv) 16 ਮਈ 2017 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖਜੋਦ ਡੰਪਿੰਗ ਸਾਈਟ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡੰਪਿੰਗ ਸਾਈਟ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ;

(v) 19 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ, ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਖਜੋਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੈਂਡਫਿਲ, ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ 100 ਟੀ.ਪੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਚਰੇ ਤੋਂ ਊਰਜਾ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ-ਨਿਜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ;

(vi) ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ 19 ਸਤੰਬਰ 2017 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਲਈ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈ ਬਿੰਦੂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। 26 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ, ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਨਗਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਉੱਤਰਜਾਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸਟੋਰੇਜ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਜਾਵੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਦੇ 100% ਕੰਮ ਕਰਨ" ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਣ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਅਤੇ ਅਣ-ਵੰਡੇ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੀ ਲੈਂਡਫਿਲਿੰਗ ਜਾਂ ਡੰਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;

(vii) 6 ਨਵੰਬਰ 2017 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉੱਤਰਜਾਵੀ ਦੇ ਯੋਗ ਸੁਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਜੋਦ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਲੈਂਡਫਿਲ ਸਾਈਟ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਉਪਯੋਗ 'ਤੇ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵੇਸਟ-ਟੂ-ਐਨਰਜੀ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਵੇਸਟ-ਟੂ-ਕੰਪੋਸਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਿੰਗ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ;

(viii) 5 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਚਰੇ ਦੇ ਸਾੜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਭੂਜਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ;

(ix) 2 ਜੁਲਾਈ 2018 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੂੜੇ ਤੋਂ ਊਰਜਾ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਦਿਸੰਬਰ 2019 ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 2018 ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(x) 17 ਜੁਲਾਈ 2018 ਨੂੰ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-I ਦੇ ਕਲਾਜ ਜੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਪੁਰਾਣੀ ਡੰਪਿੰਗ ਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕੂੜੇ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਆਇਕ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਲੱਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵੈਸਟਰਨ ਜ਼ੋਨ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਪੀਠਾਂ ਨੇ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਿਧ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

6. ਸਗੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ 28 ਨੂੰ ਆਈ ਸਤੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਓ.ਏ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 2018 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਓ.ਏ - ਓ.ਏ ਨੰਬਰ 606 ਵਿੱਚ - ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਨੇ ਸਿਖਰ, ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਐਮ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਓ.ਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਦਾਰ ਕਰੋ। ਲਈ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਓ.ਏ. ਸਾਲਿਡ ਵੇਸਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਿਯਮਾਂ, 2016 ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 20 ਅਗਸਤ, 2018 ਨੂੰ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 606 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਨਤੀਜਤਨ, ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦੇ 2014 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਐਮ.ਏ ਨੰਬਰ 1392 ਦੇ 2018 ਅਤੇ 1393 ਦੇ 2018

ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚਦੀਆਂ ਹਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ”

7. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ 2018 ਦੇ ਓ.ਏ ਨੰਬਰ 606 ਵਿੱਚ 31 ਅਗਸਤ 2018 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਐਮ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਐਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਨੂੰ ਸਿਖਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਐਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਮਾਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ:

(i) ਸਿਖਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ. ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਬੰਧਤ

ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਖੇਤਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਇਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਕਮੇਟੀਆਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ। ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ ਹਰ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ;

(ii) ਹਰ ਜ਼ੋਨ - ਉੱਤਰ, ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ, ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਲਈ, ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਜਾਨਵਿਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੈਵ-ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਚਰੇ ਨੂੰ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੈਵ-ਚਿਕਤਸਾ ਕਚਰੇ ਨੂੰ ਜੈਵ-ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਚਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਯਮਾਂ 2016 ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਪੈਕਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ, ਆਪਸੀ ਬਾਤਚੀਤ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਪੈਕਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੀ ਸੀ। ਐਪੈਕਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਂਗ, ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ

(iii) ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ, ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ, ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਸਥਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਐਪੈਕਸ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਖੇਤਰੀ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

8. ਮਿਸ ਸ਼ਿਲਪਾ ਚੌਹਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੋਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਿਸਟਰ ਤੇਜਸ ਪਟੇਲ, ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 15 ਏ ਅਧੀਨ ਓ.ਏ. ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14' ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਈ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"15. ਰਾਹਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ।—(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,—

(ਅ) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ (ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਈ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ);

(ਬ) ਨੁਕਸਾਨੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ;

(ਸੀ) ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ।"

11. 'ਮੰਤਰੀ ਟੈਕਜ਼ੋਨ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਫਾਰਵਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1)(ਸੀ) ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“43. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(1)(ਸੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਟਾਪੂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ, ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।"

12. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦੀ ਓ.ਏ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਮ. ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵੇਸ਼ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ 1986 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 6 ਅਤੇ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 5 ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 15(1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਓ.ਏ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਗਸਤ 2014 ਤੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਜ਼ੋਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

13. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਮੁੱਖ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਨ, ਬਜਾਏ ਓ.ਏ. ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ।

14. ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਤਾ ਕਾਰਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੇ ਇਕਮਤ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਨਾ ਪਾਉਣ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਜਾਂ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੈੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਜਟਿਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਾਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਡੇਟ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੋਲ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕੇਵਲ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਿਹਤਰ ਡਾਟਾ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ। ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿਆਂਕਾਂ ਮੈਂਬਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। **ਹਨੁਮਾਨ ਲਕਸਮਣ ਅਰੋਸਕਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਪਰਿਵੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"133. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ

ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰਣ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੰਟਰਫੇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ...

134. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਪਰਿਵੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।"

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ 'ਮਾਹਰਤਾ' ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਧਾਰਾ 15 ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। **ਸੰਘਰ ਜ਼ੁਬੇਰ ਇਸਮਾਈਲ ਬਨਾਮ ਪਰਿਵੇਸ਼, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਧਾਰਾ 16(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"8...ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣ, ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੈਸਲਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।"

17. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਕਸਰਤ ਕਰ ਕੇ, ਪਰ ਨਿਰਣਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੌਂਪਣਯੋਗ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਰੀਕੀ ਭਰੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦੇ 2014 (ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ੈਡ.) ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 28 ਸਤੰਬਰ 2018 ਦੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦੇ 2014 (ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ੈਡ.) ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੇਗੀ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੇਰੀ ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ।

20. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜ਼ੋਨ ਬੈਂਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 81 ਦਾ 2014 (ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ੈਡ.) ਹੁਣ ਉਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਓ.ਏ. ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

22. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate